

Könyvszemle

A szabadság tréningjei

Martin Buber azt írja a „Haszid elbeszélések” bevezetőjében, hogy az elbeszélő szavának nagyobb súlya van, mint a beszéd szavainak, hiszen események történetét adja tovább a következő nemzedéknek, s így az elbeszélést a szent cselekedetek áldása kíséri.

Buber valószínűleg az archaikus elbeszélésre gondol, a krónikára, amely a maga hallomásra alapozott elbeszélés-módjával a történetírás és a mese között helyezkedik el. Az archaikus elbeszélésre éhes ember nemcsak azt szeretné tudni, milyen helyzetben, miként viselkedtek elei, hanem a saját sorsának szempontjából kíváncsi erre. Valójában jövőjére számít. A tudottból szeretne következtetni arra, amit nem tudhat, a múltból a jövőbe nézni. A kollektív képzeletben szeretné megmérni saját fantáziája határait. A krónika cselekvési mintákat ad azokra az esetekre, melyeket nem tud elképzelni, hiszen sorsát legfeljebb az ismertek ismerik.

Tömegtársadalomban élő ember ilyenre nem kíváncsi, s ezért elbeszélését sok minden kíséri, de szent cselekvések áldása biztosan nem. Az elbeszélés elveszíti a krónikás funkciót, s mivel a személy élete a jogi, az ökonómiai és az egészségügyi önrendelkezéssel a halál utáni állapotig beláthatóvá és irányíthatóvá válik, a sors fogalma is elveszíti kivételes jelentőségét. A krónika szerepét átveszi a dokumentáció, a sorstörténet

szerepét pedig átveszi a sztori, a szóra-koztató fikció.

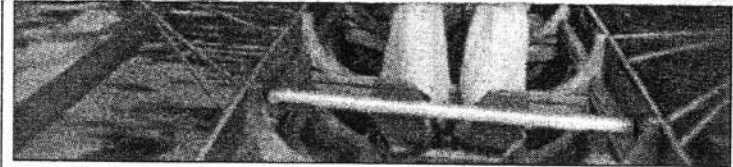
Azok a nagy multinacionális cégek, amelyek a világ könyvkiadásának és könyvkereskedelmének jelentős részét a kezükben tartják, ennek megfelelően kétféle könyvet ismernek: fiction és non-fiction, s e könyvfajtáknak megvannak a maguk példányszámához igazított biztos standardjai. Ha valaki kézbe vesz egy ilyen könyvet, akkor eleve tudnia kell,

hogy mit kap a pénzéért. Az alacsonyabb példányszámhoz igazított standardokat egyetlen ember írja, de igen gyakran egy gyakorlott lektor szerkeszti meg és írja át, a milliós példányszámokban megjelenőket azonban összedolgozó embercsoportok csinálják. Az ilyen könyvek egyszerre több szerzője van, mint minden más árunak; van piackutató szakembere, aki felmérte az érdeklődés aktuális irányát és témáit, van dokumentátora, aki adatokat és eseteket gyűjtött, van, aki a kettőt összegyúrta és elkészítette a mű pontos tervét, s aztán szakterületük szerint többen írja is, hiszen van, aki a dialógusban járta-sabb, s van, aki inkább a leírásban.

Nekem mindebben nem az a furcsa, hogy nem egyetlen ember alkotja az ilyen nagy példányszámokban készülő műveket. Ez majdnem természetes. Ezeknek a könyveknek a lehető legtöbb ember testsését kell elnyerniük, ami kockázatos vállalkozás, s ha valaki csinálná, bárki, akkor igen nagy lenne a felelőssége. Inkább azt tartom furcsának, hogy egy ilyen kollektív művet még mindig egyetlen személy nevével jegyeznék, egy olyan személy nevével, aki aztán a tömegtájékoztató eszközök szabad prédájaként, mintegy arcának és testének erejével hitelesíti a kollektív terméket.

Amíg a személyiségnek ilyen nagy üzleti értéke van, nincsen veszve minden. Olykor erre gondolok.

NÁDAS PÉTER

1935. Evezóstúrán Visegrádnál

VÁLOGATOTT KÖNYVJEGYZÉK

November 25-től december 31-ig

ÁLTALÁNOS MŰVEK

Feinberg, Joel
Társadalomfilozófia
Osiris, 188 oldal, 1280 forint

LEXIKON

Fitz Péter (szerk.)
Kortárs Magyar Művészeti Lexikon
Enciklopédia, 774 oldal, 10000 forint

Lengyel László; Várszegi Asztrik
Beszélgetőkönyvecske
Helikon, 1200 oldal, 1800 forint

Unterman, Alan
Zsidó hagyományok lexikona
Helikon, 256 oldal, 2980 forint

OKKULTIZMUS

Fogerty, Lang
Horoszkóp 2000.
Anno, 344 oldal, 575 forint

FILOZÓFIA, PSZICHOLÓGIA

PSZICHIÁTRIA, PSZICHOLÓGIA

FILOZÓFIA

Acin, Jovica
Sade Apokalipszise
Kijárat, 96 oldal, 494 forint

Crabb, Lawrence
Mélybenező
Harmat, 240 oldal, 990 forint

Goul, Stephen Jay
Az elméricskelt ember
Typotex, 432 oldal, 2480 forint